

Göteborgs universitet
Statsvetenskapliga institutionen

Etnicitetens betydelse?

En experimentell undersökning om förekomsten av etnisk diskriminering vid
bedömningen av politiker

Kandidatuppsats i Statsvetenskap
VT 2009
Diana Soto de la Fuente
Handledare: Carl Dahlström
Antal ord:6326

Abstract

Titel: Etnicitetens betydelse? – En experimentell studie om förekomsten av etnisk diskriminering vid bedömning av politiker

Författare: Diana Soto de la Fuente

Handledare: Carl Dahlström

Sidantal: 32

Inlämnad: VT 2009

- 1. Bakgrund:** Bilden av Sverige som ett icke diskriminerande samhälle är ganska utbrett bland många. Att etnisk diskriminering förekommer i vårt land, är ibland svårt att förstå. Kärnan i ett demokratiskt samhälle är ju att alla behandlas lika vilket resulterar i att vi oftast inte vill kännas vid tanken att människor behandlas på ett orättvist sätt. Forskningen kring etnisk diskriminering är tudelad. Vissa menar att det svenska regelsystemet missgynnar människor med annan etnicitet att uppnå lika möjligheter och rättigheter. Andra menar istället att det kan vara överdrivet att gå så långt som att säga att majoriteten av befolkningen gynnas på bekostnad av andra.
- 2. Syftet** med denna uppsats är att undersöka huruvida etnicitet påverkar människors bedömning av politiker. Det som studeras är om etnicitet har någon slagkraft, där målet är att undersöka om det förekommer etnisk diskriminering vid bedömning av politiker.
- 3. Metod:** För att undersöka etnicitetens slagkraft, har jag genomfört ett experiment. Detta för att kunna variera den oberoende variabeln, etnicitet och hålla allt annat lika. Deltagarna i undersökningen delades upp i två grupper. En kontrollgrupp och en experimentgrupp. Grupperna fick sedan ta ställning till två fiktiva politiker. Kontrollgruppen fick ta del av två etnisk svenska politiker, en socialdemokrat och en moderat. I Experimentgruppen ändrades bara etniciteten på socialdemokraten till en politiker med utländskt utseende och namn. Jämförelsen gjordes mellan socialdemokraterna för att se om det fanns skillnader i bedömningen mellan grupperna.
- 4. Resultat:** Resultatet i undersökningen visade att det inte fanns några signifikanta skillnader mellan grupperna i bedömningen av dessa politiker. En av anledningarna kan ha varit att stimuli har varit för svaga, men även andra orsaker diskuteras under slutsatser.
- 5. Förslag till framtida forskning:** För vidare forskning på området föreslås göra om samma experiment, i andra delar av Sverige. Detta för att med säkerhet kunna uttala sig om att det inte förekommer etnisk diskriminering vid bedömning av politiker.

Innehållsförteckning

1 Inledning	1
1.1 Problemformulering	1
1.2 Syfte	3
1.3 Tidigare forskning	3
1.4 Teoretisk diskussion	4
1.5 Frågeställning och hypotes	7
2 Metod	8
2.1 Experimentell design	8
2.2 Design	8
2.3 Experimentets utformning	9
2.4 Material, stimuli	10
2.5 Frågorna	11
2.6 Fokusgrupp	12
2.7 Deltagare och plats	13
3 Resultat	16
3.1 Randomisering	16
3.2 Resultat fråga för fråga	18
3.3 Resultat hypotes	19
4 Slutsatser	20
4.1 Slutdiskussion	21
4.2 Förslag på vidare forskning	21
5 Källförteckning	22
Figur- och tabellförteckning	
Figur 1	10
Tabell 1 Beskrivning av experimentdeltagarna	14
Tabell 2 Fördelning av utbildningsnivåer i urvalet	15
Tabell 3 Resultat av randomisering	16
Tabell 4 Fråga 10 Åsikter om politikernas personliga egenskaper	18
Tabell 5 Fråga 11 Attityd till politikerna	19
Tabell 6 Fråga 12 Val av politiker	19

1 Inledning

Den svenska självbilden är på många sätt fördömande mot rasism och diskriminering. Idag skulle de flesta hålla med om att Sverige är ett land där människor har lika rättigheter och möjligheter, oavsett kön, hudfärg, etnisk/kulturell tillhörighet och religiös tro. Frågan är hur väl detta stämmer överens med verkligheten. Etnisk diskriminering är moraliskt förkastligt och i lag förbjuden (www.DO.se). Därför kan det väcka starka känslor då ämnet tas upp i olika debatter. Individer har helt enkelt svårt att acceptera att etnisk diskriminering kan förekomma i vårt land.

Idag lever vi i ett komplext system som gör att vi har behov av att placera individer i olika grupper. Genom kategorisering förenklas sättet vi tar in information på. Men den kan även skapa problem och ge oss felaktiga bilder av verkligheten (Lindholm, 2005). Stereotyper skapar mentala bilder av olika grupper som medvetet eller omedvetet gör att vi gör skillnad på människor i vissa situationer (Lindholm, 2005).

I det politiska samtalet och i den vetenskapliga debatten är diskussionen kring etnisk diskriminering ett återkommande fenomen. Den vetenskapliga diskussionen om etnisk diskriminering utgår från, å ena sidan, en föreställning om Sverige som ett väldigt diskriminerande samhälle. Ett samhälle där människor hindras från att uppnå lika rättigheter och möjligheter (Kamali, 2005). Å andra sidan framställs Sverige som annorlunda i jämförelse med andra länder, och där man inte riktigt vet hur vanligt etnisk diskrimineringen är (Broome m.fl. 1996).

Oavsett ståndpunkt, öppnar detta för intressanta undersökningar. Det kan alltså finnas anledning att tro att stereotypa föreställningar kopplade till etnicitet kan påverka individers bedömningar av politiker.

1.1 Problemformulering

De som idag menar att Sverige är ett väldigt diskriminerande samhälle menar att etablerade förhållningssätt, faktiska beteenden i institutioner och andra samhällsstrukturer hindrar människor med annan etnicitet eller religion, att uppnå lika rättigheter och möjligheter i samhället. En vanlig ståndpunkt är att majoriteten gynnar sig själva på ett orättfärdigt sätt och att det svenska regelsystem ständigt missgynnar människor med utländsk bakgrund (Kamali, de los Reyes, 2005). Ett exempel på detta kan vara den strukturella diskrimineringen inom dagens svenska rättsväsende, där forskning visar att människor med utländsk bakgrund särbehandlas i alla delar av rättsprocessen. Detta innebär att en omedveten diskriminering på

samhällelig nivå, ligger till grund för diskriminerande beteenden i organisationer och på arbetsplatser, så kallad institutionell diskriminering (Diesen, 2005).

En annan bild av Sverige är att diskrimineringen är ytterst marginell eller till och med överdriven. Studier inom arbetsmarknaden visar att arbetslösheten bland människor av utländsk bakgrund kan förklaras utifrån andra faktorer än etnisk diskriminering. I denna tradition talas det om vissa utländska medborgares brist på specifik kompetens då det svenska samhället ställer högre krav på vissa färdigheter som språkkunskap, social kompetens etc. (Broome mfl. 1996). Här pekas det ofta på undersökningar som visar att svenskars attityder till flyktingar och rasism har blivit mer generös de senaste femton åren (Demker, 2008).

Socialpsykologisk forskning på området stödjer, argumenten om att det förekommer etnisk diskriminering baserade på fördomar och stereotypifiering. Människor tenderar att tillskriva individer från den egna gruppen mer positiva egenskaper än de som tillhör en annan grupp. Det mänskliga intellektet är starkt begränsat till att ta in lagom med information, vilket leder till att vi grupperar individer i olika kategorier (Lindholm, 2006). Utifrån teorin om social kategorisering finns det alltså stöd för att behovet att kategorisera är nödvändig, vilket i sig inte är oproblematiskt då det utgör grunden för fördomar och stereotypa föreställningar som drabbar vissa individer och grupper.

Det jag är intresserad av att få veta är hur det förhåller sig, gällande etnisk diskriminering, då individer får chansen att bedöma politiker. Om den etniska diskrimineringen gör sig gällande, borde det komma fram, i en situation där individer ombeds att bedöma dessa. Själva kärnan i ett demokratiskt samhälle är att makten utgår från dess medborgare vid allmänna och fria val, vilket också är ett av de viktigaste beslutstillfällena i ett demokratiskt samhälle. Att få bedöma och välja sina politiska representanter borde vara ett av de tillfällena då individer, kan bedöma och rösta bort politiker som de anser vara olämpliga.

1.2 Syfte

Syfte med denna studie är, att genom ett experiment undersöka om etnicitet har någon betydelse, när människor bedömer politiker. Det jag vill veta är om deltagarna i studien kommer att tilldela en politiker med utländsk bakgrund, mindre positiva egenskaper än en politiker med inhemsk/skandinavisk bakgrund. Denna studie gör inte anspråk på att undersöka om etnicitet kan vara den enda tänkbara orsaken till hur individer bedömer politiker, utan det enda som prövas är etnicitetens slagkraft.

Den typ av diskriminering som behandlas i denna uppsats är en omedveten stereotypiskt diskriminering. Den omedvetna diskrimineringen, härrör från dolda fördomar som inte uttrycks på ett medvetet plan (Lindholm, 2005). Tolerans och fördomsfrihet är viktiga delar av självbilden, vilket gör att människor nekar till att kännas vid sådana negativa föreställningar. Istället kan dessa negativa attityder uttrycka sig på andra sätt. Till exempel genom att bedöma politiker endast utifrån etnicitet (diskussionen kring olika former av diskriminering förs längre ner i uppsatsen). Det förekommer även andra typer av diskriminering som dock inte kommer att tas upp här.

1.3 Tidigare forskning

Försök att undersöka den etniska diskrimineringen har tidigare gjorts med socialpsykologiska utgångspunkter. Bland annat så har Peter Esaiasson och Christina Ribbhagen, genom ett experiment, tittat på om omedveten stereotypisk diskriminering gör sig gällande när undersökningsdeltagarna får bevittna ett möte mellan arbetsförmedlare och arbetssökande. Studien går ut på att undersökningsdeltagarna får ta ställning till hur de anser att arbetssökarna behandlas då dessa får ett negativt besked av arbetsförmedlaren. I studien varierar också etnicitet genom användningen av utländskt respektive inhemskt namn, och resultatet visar bland annat att deltagarna tenderade att överkompensera den arbetssökande som hade utländsk bakgrund (Esaiasson m.fl., 2006).

Gruppen som undersöktes i den ovanstående studien var statsvetarstuderande, vilka brukar klassas som den gruppen som är minst fördomsfull. Detta säger i och för sig inget om utfallet i min studie eftersom jag gör ett slumpmässigt urval av befolkningen. Det intressanta är istället att kunna ha med resultaten till analysdelen. Man skulle kunna tänka sig att deltagarna i min studie också tenderar att överkompensera, då det råder en norm, där majoriteten av

befolkningen ser den etniska diskrimineringen som något som inte kan accepteras, då principen om människors lika värde kan vara viktigt för många.

En annan forskare som också har studerat etnicitetens effekter är Torun Lindholm, där hon, tillsammans med andra forskare, undersökt huruvida grupptillhörigheten hos förövare och vittnen till våldsbrott påverkar hur vittnen upplever och minns ett brott. Studien fokuserar också på förövarens och vittnets etnicitet, alltså om de var av ett inhemskt ursprung eller ett utländskt ursprung. Här kom man fram till att etnicitet var avgörande för hur dessa förövare bedömdes. En intressant iakttagelse var att deltagare med inhemsk bakgrund klandrade brottslingen med en utländsk bakgrund hårdare, samtidigt som deltagarna med utländsk bakgrund gjorde en motsatt bedömning. Även i denna studie användes en annan typ av deltagare, nämligen både individer med inhemsk bakgrund och individer med utländsk bakgrund (Lindholm, 2005).

Det har länge förts en diskussion om att det finns en underrepresentation av personer med utländsk bakgrund i politiken. Detta anses vara ett stort problem, då inflytande i det politiska livet är centralt i demokratins kärna. Resultat från undersökningar inom området visar att stödet för kandidater med utländsk bakgrund är lägre bland enskilda medlemmar än bland partitoppen när det rekryteras till olika politiska plattformar (Soininen, 2006). De ledande personer bland partitoppen visar sig ha en föreställning om att den enskilda medlemmen är mer skeptisk till att personer med utländsk bakgrund nomineras till höga poster. När vi tittar närmare på de empiriska resultaten dessa undersökningar visar, kan vi skåda att stereotypa föreställningar gör sig gällande även här (Soininen, 2006) Det visar sig alltså att det förekommer exkluderande mekanismer gällande etnicitet. Detta gör det extra intressant att titta på hur politiker bedöms. Om den etniska diskrimineringen gör sig gällande någonstans, så borde rimligtvis visa sig när individer är i en situation där de faktiskt, inom bemärkelsen, bedömer sina representanter.

1.4 Teoretisk diskussion

Den teori som ligger till grund för min studie, härrör från socialpsykologin, och är teorin om social kategorisering. Denna teori behandlar olika begrepp såsom fördomar, stereotyper och diskriminering. Nedanför ges först en insyn i debatten om etnicitet och diskriminering, för att sedan avslutas med den socialpsykologiska begreppsapparaten som kommer ligga till grund för mina operationaliseringar.

Etnicitetsbegreppet är mycket omstritt och den används på en mängd olika sätt. Det kan syfta på exempelvis identitet, religion, tradition, tillhörighet kultur etc. I den vetenskapliga sfären utronas två olika synsätt på begreppet. Social konstruktionisterna menar att begreppet etnicitet är skapad genom historiska processer och är ett socialt fenomen som är situationsbetonad och förändringsbar, medans andra, de så kallade Primordialisterna menar att det inte går att sära på kultur och identitet (Hjerm, 2007). Härvid finns det alltså en vetenskapsteoretisk diskussion om begreppet, vilket genomsyrar också de olika synsätten på etnisk diskriminering som diskuteras nedanför.

Etnicitetsbegreppet tenderar dessutom att användas lite olika beroendes på om vi utgår från studier gjorda i USA eller i Europa. I Amerikanska studier används begreppet "race" då man relaterar till individers hudfärg, medans "ethnicity" relateras ofta till individers religiösa, kulturella och nationella bakgrund. I europeiska studier däremot används begreppet etnicitet mer generell (Lindholm, m.fl. 2006). I denna studie används begreppet etnicitet på samma sätt som i de europeiska studierna, där utseende och namn kommer att bestämma kategorin inhemsk respektive utländskt bakgrund. I vardagsspråket kopplas oftast individer med ett sydländskt utseende (svart hår, bruna ögon och mörkare hy) med kategorin invandrare, medans individer med inhemsk/skandinaviskt utseende (blont hår, blå ögon och ljusare hy) kopplas till svenskar (Lindholm m.fl. 2006). Denna kategorisering bör diskuteras och det görs inga anspråk på att kategoriseringen är den enda tänkbara.

Ett sätt att förklara den etniska diskrimineringen är bristande egenskaper hos människor med utländsk bakgrund. Här gör man skillnad mellan två typer av etnisk diskriminering; preferensdiskriminering och statistisk diskriminering (Broome, m.fl., 1996). Skillnaderna mellan dessa är i det första fallet, att arbetsgivare föredrar att anställa människor med inhemsk bakgrund, oavsett om dessa har samma kvalifikationer som människor med utländsk bakgrund. Och i det andra fallet handlar det om att arbetsgivaren föredrar att anställa människor med inhemsk bakgrund då människor med utländsk bakgrund, enligt arbetsgivaren, har sämre kvalifikationer än vad som kan utläsas från de formella dokumenten. Den ena typen av etnisk diskriminering, riktar uppmärksamheten åt den inhemska befolkningens attityder mot människor med utländsk bakgrund och den andra typen, riktas blickarna mot människor med utländsk bakgrund (Broome, m.fl. 1996).

En annan definition av begreppet diskriminering är att en eller flera grupper missgynnas och särbehandlas på något sätt. Kopplar vi detta till etnisk diskriminering, så handlar det om att grupper kategoriseras utifrån etnisk tillhörighet, nationalitet, kulturell bakgrund, religion och utseendemässiga drag som hår och hudfärg (de los Reyes, Wingborg, 2002). Denna grunddefinition går stick i stäv med det som jag tidigare nämnde, den strukturella diskrimineringen. Forskare som menar att det förekommer en strukturell diskriminering i dagens svenska samhälle, menar att människor placeras i en underordnad position, vilket gör att vissa individer eller grupper får företräde framför andra. I denna tradition nämns framför allt, att den etniska diskrimineringen är inbyggd i systemet och skapar ett slags "vi" och "dom" tänkande, där skapandet av *de andra* som underlägsna skapar också spegelbilden av oss som bättre (Kamali, 2005). På denna punkt stödjer socialpsykologisk forskning, att individer tenderar att tillskriva individer från "*ingruppen*" det vill säga, den egna gruppen, mer positivare egenskaper än de som tillhör "*utgruppen*". Skillnaden mellan dessa teorier är, att i den ena, utgörs den etniska diskrimineringen av resursbrist hos de som är underordnade, i den andra att det sker en aktiv exkludering från majoritetssamhället mot "*de andra*", medans i den socialpsykologiska teorin utgörs den etniska diskrimineringen av vissa individers och gruppers fördomar, och negativa attityder gentemot "*de andra*" (Camauer m.fl. 2006).

Det finns alltså enighet, om att det förekommer uppdelningar av grupper som kan mynna ut i diskriminerande effekter som drabbar individer. Teorin om social kategorisering förklarar den etniska diskrimineringen utifrån kognitiva skäl, där man menar att kategoriseringen är centralt för att kunna hålla ordning på den mängd information, vi dagligen får ta del av (Lindholm, 2005). Kategoriseringen måste dock problematiseras då det utgör grunden för fördomar och stereotypa föreställningar. Under socialiseringsprocessen bygger vi upp olika föreställningar om vissa personer som ingår i vissa grupper. Dessa innehåller i sin tur både kunskap och missuppfattningar, vilket leder till att vi förknippar en viss känsla med vissa människor tillhörande vissa grupper. Ord, som exempelvis "invandrare" associerar vi med typiska utseenden, känslor och beteenden. Dessa stereotypa uppfattningar om gruppens egenskaper bildar fördomen om gruppen (Lindholm, 2005).

Alla människor ägnar sig åt social kategorisering, vilket gör det extra komplicerad när studier utförs gällande etnisk diskriminering. Det vill säga att vi även kan hitta diskriminerande tendenser hos minoriteter som i debatten kallas för underordnade (Esaiasson och Ribbhagen, 2006)

Den ovanförda diskussionen, kring etnisk diskriminering, öppnar för antagandet om att stereotypa föreställningar, har betydelse i hur vi blir bedömda i olika situationer i livet. Det betyder att det skulle kunna vara så att deltagarna i denna undersökning också kan tänkas välja en politisk representant som stämmer in med den gruppen de själva tillhör. De olika synsätten på etnisk diskriminering öppnar för intressanta studier inom ämnet. Denna undersökning är ämnat att bidra med mer empiri i ämnet.

1.5 Frågeställning och hypotes

Den här undersökningen är utformad efter en frågeställning och en hypotes. Frågan som ställs är; Förekommer etnisk diskriminering vid bedömningen av politiker? Forskningen kring etnisk diskriminering har visat alltså att människor har blivit utsatta för olika behandlingar beroendes på vilka grupper de tillhör. Det intressanta är att veta hur vanligt det här är.

Hypotesen som ställs är; *Individer som får läsa en text och se en bild om en politiker med utländskt utseende och namn kommer att bedöma denne mindre positivt än en politiker med inhemskt utseende och namn.*

2 Metod

I detta avsnitt redovisas de olika metodval som har gjorts gällande, experimentell design, design inom experiment, experimentets utformning, stimulus, enkätfrågorna, fokusgruppen, deltagare och plats samt operationaliseringar av begreppen.

2.1 Experimentell design

Vid empiriska studier av etnisk diskriminering, har det använts olika typer av metoder. Ett vanligt förekommande metod har varit intervjuundersökningar. Intervjuundersökningarna har varit utformade på så sätt att man antingen har frågat invandrare huruvida de har upplevt sig ha blivit diskriminerade, eller så har man frågat infödda svenskar om deras attityder till invandrare. Det som kan sägas om dessa metoder, är att de inte riktigt fångar in individers faktiska beteende. Invandrare kan ha upplevt att de har blivit diskriminerade när så inte har varit fallet, eller tvärtom, att invandrare har blivit diskriminerade utan att de vet om det (Ahmed, 2004).

Eftersom jag vill undersöka orsaksrelationen mellan etnicitet och individers bedömning av politiker är experimentet den metod som är mest lämpad för att pröva hypotesen i denna studie. Jag hade kunnat besvara min frågeställning genom att göra en intervjuundersökning, i karaktär av de som nämndes ovanför, men då hade det varit oundvikligt att inte påverka respondenterna i en viss riktning. Eftersom jag vill fånga in den omedvetna diskrimineringen hade det varit svårt, om inte omöjligt, att fråga respondenterna rakt ut om de bedömer politiker med utländskt bakgrund, mer negativt än politiker med inhemsk bakgrund, utan att påverka utfallet.

I förklarande analyser är det två komponenter vi är ute efter att uppnå, variation i förklaringsfaktor, samt homogenitet gällande analysenheterna (Esaiasson m.fl. 2007). Det är just dessa punkter som uppfylls genom experimentet. Kontroll är experimentets största tillgång, eftersom jag dels manipulerar själv förklaringsfaktorn, och dels sköter randomiseringen att det råder en jämn fördelning av individerna i de grupper som ska utsättas för stimuli.

2.2 Design

Valet av design, har en än gång styrts av den frågeställning jag vill ha svar på. För att besvara min frågeställning har jag använt mig av en ”endast efter design”, vilket innebär att jag endast kommer att fråga deltagarna om vad de anser om politikerna, efter att de har fått tagit del av

stimulit. Nackdelen med denna design är att vi aldrig kan vara säkra på vad deltagarna hade svarat på om de hade tagit del av båda delarna av undersökningen. Däremot kan jag argumentera att valet av en ”endast efter design” är betydligt bättre att använda för denna undersökning, än ”före- efterdesign” eftersom jag då hade avslöjat avsikten med experimentet för deltagarna (Esaiasson m.fl., 2007).

Användningen av ”endast efterdesign” kräver dock att randomiseringen har fungerat. Randomisering ser till att alla analysenheter har samma chans att ingå i en speciell analysgrupp. Med andra ord så ska det inte finnas några skillnader mellan experimentgruppen och kontrollgruppen som kan tänkas påverka resultatet, slumpen ska se till att det finns lika stora andelar av kvinnor och män, gamla och unga, högt och lågt utbildade etc. i varje grupp. Detta är den experimentella metodens garanti för att experimentet ska leda fram till meningsfulla resultat (Esaiasson, m.fl. 2007). Experimentet består av 120 deltagare där 60 stycken kommer att ingå i varje grupp.

2.3 Experimentets utformning

Principen i experimentet är att jämföra två grupper som endast skiljer sig åt genom vilken typ av fotografi och namn de har fått se. Det jag gör mer konkret, är att variera etniciteten på den ena politikern, för att undersöka om etnicitet påverkar undersökningspersonernas inställning till honom.

Genom randomiseringen skapades sedan två grupper; grupp A, kontrollgruppen och grupp B, experimentgruppen. Deltagarna i varje grupp fick sedan ta ställning till två fiktiva politiker. Grupp A, får ta del av två fotografier som föreställer en socialdemokratisk politiker, och en moderat politiker med inhemskt bakgrund. Grupp B får ta del av två fotografier där den socialdemokratiska politikern har en utländsk bakgrund, och den moderata politikern har en inhemsk bakgrund. Båda grupperna får även en viss mängd skriftligt information om politikerna de tar ställning till. Grupperna illustreras i figur 1, nedanför.

Figur 1.

Grupp A Kontrollgrupp

Torbjörn Svensson (s)	Göran Andersson (m)
Inhemskt utseende	Inhemskt utseende

Grupp B Experimentgrupp

Amir Khelili Dylami (s)	Göran Andersson (m)
Utländskt utseende	Inhemskt utseende

Av dessa grupper jämförs endast hur undersökningsdeltagarna, bedömer socialdemokraterna, alltså Torbjörn Svensson (s) mot Amir Khelili Dylami (s). Bedömningen av moderaten Göran Andersson tas inte i beaktande i denna undersökning.

För att bearbeta materialet används analysmetoden variansanalys. Det man kan säga om metoden är att det handlar om att jämföra variationen inom grupperna med variationen mellan grupperna för att se om det finns några signifikanta skillnader dessa emellan (Hassmen och Koivula, 1996).

2.4 Material, stimuli

Stimuli, består av ett fotografi som har varierats i enlighet med resonemangen jag tidigare förde om etnicitet och stereotyper.

Vid utformandet av stimuli arbetade jag med stereotyper för att få fram tydliga skiljelinjer mellan politikerna. Jag försökte i möjligaste mån att få tag i personer som såg väldigt olika ut gällande etnicitet.

Den socialdemokratiska politikern i kontrollgruppen representerar en man som har ett inhems/skandinaviskt utseende, det vill säga vit hy, blondt hår och blå ögon, och den socialdemokratiska politikern i experimentgruppen representerar även han en man som istället har ett utländskt utseende, med mörkare hy, svart hår och bruna ögon. Båda dessa politiker har namn och efternamn som också är kopplade till deras etnicitet.

För att skapa ett trovärdigt scenario för deltagarna har även en skriftlig del använts i materialet. Detta betyder att deltagarna tar del av en text som innehåller information om politikerns bakgrund, partitillhörighet och dennes ställningstagande inom tre aktuella politikerområden (informationen är hämtad från socialdemokraternas samt moderaternas partiprogram där deras historia har blandats). Deras historia och ställningstagande inom de tre politikområden är inte baserade på verkliga politiker utan partiernas program har varit inspirationskällor för att ge en så verklig bild som möjligt i texten.

Materialet presenteras i form av ett informationsblad, där fotografiet placeras i övre högra hörnet. Fotografierna är 10 x 10 cm, där politikerna är, som jag tidigare nämnde fiktiva. Till vänster om informationsbladet finns politikerns namn och partitillhörighet, samt information om politikerns bakgrund. Därefter finns ställningstagande inom de olika politikområdena. Anledningen till att deltagarna får ta ställning till en socialdemokrat och en moderat är att stimulit ska uppfattas på ett realistiskt sätt. Dessa partier representerar trots allt de största partierna i Sverige. En annan variant hade varit att använda sig av samtliga partier, men det hade varit för komplicerad och tidskrävande för deltagarna att sätta sig in i materialet. Den interna validiteten hade kunnat skadas då deltagarna förmodligen hade svarat slumpmässigt på frågorna.

Texterna för båda socialdemokraterna i vardera gruppen är alltså identiska, likaså för moderaterna. Det enda som varierar är etniciteten på socialdemokraterna, vilket är också dessa som jämförs.

2.5 Frågorna

För att fånga in effekten av stimulit använder jag mig av en frågeundersökning, där tanken är att fånga in undersökningspersonernas, det vill säga respondenternas, tankar och åsikter (Esaiasson m.fl., 2007). Jag har använt mig av fyra frågor i enkäten där endast tre av dem är ämnade till att fånga in effekten av stimulus. Politikerns egenskaper (fråga 10) som är den viktigaste frågan i min undersökning, gillar/ogillar politikern (fråga 11) samt vilken av politikerna undersökningspersonerna lägger sin röst på (fråga 12). Frågan om sakfrågorna (fråga 9) är inte relevant för mina resultat utan användes enbart för att ge en mer trovärdig situation när deltagarna skulle få ta del av materialet och svara på frågorna (se bilaga 3 för frågeformuleringar).

Jag har i möjligaste mån använt mig av frågor som redan har ställts av andra forskare. Dessa frågor valdes av flera anledningar. För det första så hade fråga 10 använts i ett tidigare utförd

experiment, för att fånga in bildeffekter av politikerns utseende (Dahlström, 1997). Vilket jag ansåg även passade in för att fånga in effekten av etnicitet. Fråga 10 och 11 är hämtade från SOM-undersökningen år 1995 och motsvarar frågan 20 och 21. Fråga 12 i undersökningen är min konstruktion. Fördelen med att ha med redan formulerade frågor, är att dessa frågor redan är genomdiskuterade av forskarsamhället, vilket ger en god insikt om att forskningen bör vara kumulativt (Esaiasson, m.fl. 2007). Det kan också diskuteras huruvida jag med dessa frågor verkligen fångar in effekten av etnisk diskriminering. Jag resonerar som så att eftersom jag är ute efter den dolda diskrimineringen så kan det finnas belegg för att dessa frågor på något sätt mäter detta. Andra frågor som hade varit mer inriktade på etnicitet hade förmodligen skadat den interna validiteten då min intention är att fånga in den dolda diskrimineringen.

2.6 Fokusgrupp

För att stärka trovärdigheten i studien har jag använt mig av en fokusgrupp bestående av 7 personer som rekryterades i form av ett snöbollsurval (Esaiasson, m.fl. 2007). En bekant kontaktades av mig, som i sin tur kontaktade sina bekanta osv. Problemet med snöbollsurvalet resulterade att endast universitetsstudenter deltog, vilket ofta är ett givet problem med denna typ av urval. Jag gjorde bedömningen att det inte spelade någon roll då dessa endast skulle bedöma bilderna, och inte deras inställning till politikerna. Jag hemlighöll inte heller vad studien skulle handla om vilket gjorde det lättare att få bra feedback på vad de tyckte. Användningen av en fokusgrupp rekommenderas ofta i kombination med andra forskningsmetoder för att föra en diskussion runt ett tema (Esaiasson m.fl. 2007). I mitt fall handlade om att deltagarna skulle ta del av bilderna för att få igång en diskussion om dessa var jämförbara med varandra på alla andra aspekter förutom etnicitet. Problemet med att jobba med stereotyper, och göra de så olika som möjligt är att jag inte har kontroll över vad det är som gör effekten. Ett exempel på detta kan vara att deltagarna bedömer politikern med utländskt bakgrund mer positiv, av den orsaken att de anser att denne ser trevligare ut än den inhemska politikern.

Mer konkret delade jag ut materialet lite slumpmässigt, så att deltagarna fick olika bilder på politikerna. Vissa tog del av en utländsk politiker medan andra tog del av en inhemska politiker. Diskussionen efteråt handlade om huruvida de hade uppfattat bilderna. Här försökte jag leda in de på de personliga egenskaperna. Det som kom fram var att ingen ansåg att det

var någon skillnad mellan dessa politiker (annat än etnisk bakgrund), utan dessa bedömdes vara jämförbara med varandra. Jag hade även med mig ett alternativ fotografi på en annan fiktiv politiker för att rådfråga om denne hade varit mer jämförbar med den utländska politikern. Deltagarna tyckte dock att jag skulle behålla den ursprungliga uppsättning politiker. Responsen blev alltså väldigt positiv till bilderna. Deltagarna fick även ta del av texten och där fick jag lite kommentarer och gjorde lite ändringar. En ändring blev att jag gjorde de politikerområden mer personliga. Från början hade texten varit mer bred till sin karaktär. Jag hade skrivit ”vi socialdemokrater anser att...” det ändrade jag, till ”jag som socialdemokrat anser att”. Förutom detta fick jag mycket positiva kommentarer till frågan om utbildning (också den från SOM-undersökningen) eftersom det gav utrymme till att markera ett alternativ som stämde bättre in på deras nuvarande situation. Deltagarna menade att många frågor om utbildning formuleras; *Markera för din högsta avslutade utbildning*, vilket gör att den pågående utbildningen försummas.

2.7 Deltagare och plats

För att kringgå problemet med att experiment görs i konstlade situationer och att det oftast används studentgrupper, valde jag att genomföra experimentet på Centralstationen i Göteborg. Tanken med detta var att få med människor i olika åldrar och med olika bakgrund. Från början hade jag tänkt använda gruppen studenter, men skälet till att jag gav upp iden, var att jag ville ha så stor extern validitet som möjligt.

För att inte hamna i fällan att man instinktivt väljer undersökningspersonerna strategiskt, ställde jag mig längst bak i Nils Eriksson terminalen. Sedan bestämde jag mig för att fråga alla som satt längs hela terminalen, om de ville delta. Hela proceduren gick förvånansvärt bra och de flesta gick med på att ställa upp. Något som underlättade tillvägagångssättet var att jag från början upplyste personerna om att inläsning av materialet samt ikryssandet av frågorna skulle ta minst 15 min. Det resulterade i en hög svarsfrekvens. Jag fick alltså ingen extern bortfall, utan fick in alla enkäter. För att inte behöva informera varje deltagare om vad undersökningen handlade om och för att säkra att alla fick samma information hade jag som första sida skrivit en text där jag bad deltagarna att läsa den noggrann innan de tog del av materialet (se bilaga1).

Problemen jag råkade stötta på var att invandrare undvek att delta på grund av språkkunskaper. Ett annat problem som uppstod var det att tre individer så att säga valde sig själva. Av ren nyfikenhet kom de fram och frågade vad jag sysslade med. Det visade sig att de

ville vara med i studien, vilket jag gick med på. Deltagarna i undersökningen erbjöds en penna för besväret men många avböjde med kommentaren om att de tyckte det var spännande att få vara med.

Urvalet jag fick ser ut på följande sätt; av de 120 giltiga deltagare (inga bortfall) var det 83 kvinnor och 37 män. Det är alltså en stor övervikt av kvinnor i deltagargruppen. Gällande ålder kan vi se att den största gruppen utgörs av relativt unga människor, 19-38 år. Det politiska intresset visar att det råder en jämn fördelning mellan de som är ganska intresserade av politik, och de som inte är särskilt intresserad av politik. De ytterkanterna visar att även där kan man se en jämn fördelning av hur mycket deltagarna är intresserade av politik. Gällande utbildning så hamnade de flesta under kategorin medel låg.

Beskrivningen av experimentdeltagarna illustreras nedanför;

Tabell 1 Beskrivning av experimentdeltagarna

Kön	Kvinnor	Män		
Antal	83	37		
Ålder	0-18	19-38	39-58	59-79
Antal	22	59	25	14
Politiskt intresse	Mycket intresserad	Ganska intresserad	Inte särskild intresserad	Inte alls intresserad
Antal	11	50	46	13

Kommentarer: n=120. I tabellen redovisas antalet deltagare i varje kategori. . Frågorna ställdes; Är du kvinna eller man? Vilket år är du född? Hur pass intresserad är Du i allmänhet av politik?

Tabell 2 Fördelning av utbildningsnivåer i urvalet

Utbildningsnivå	Antal
Låg	19
Medellåg	56
Medelhög	25
Hög	20

Kommentar: Frågan ställdes; *Vilken skolutbildning har du? Markera för det alternativ som du anser passar bäst in på dig. Om du ännu inte avslutat din utbildning, markera då den du genomgår för närvarande.*

Svarskategorierna slogs ihop, av de 8 skapades 4 kategorier, där de två första, kodades som 1 (låg), de två nästkommande som 2 (medellåg), de två efter det som 3 (medelhög) och de sista svarsalternativen kodades som 4, (hög). (för de exakta svarsalternativen se bilaga2, fråga 3).

3 Resultat

I denna del diskuteras och presenteras experimentets utfall, där resultatet av randomiseringen diskuteras först. För att analysera datan har jag gjort en variansanalys, som redovisas med medelvärde för kontrollgruppen A, medelvärde för experimentgruppen B, och signifikansvärdet för skillnaden mellan dessa grupper.

3.1 Randomisering

Som jag tidigare nämnde, är en lyckad randomisering en viktig del i en endast-efterdesign.

Nedanför redovisas resultatet från randomiseringen.

Tabell 3 Resultat av randomisering

	Kontrollgrupp A	Experimentgrupp B	Signifikansvärde
	Medelvärde	Medelvärde	
Kön	1,4	1,3	,327
Ålder	3,0	2,9	,603
Utbildning	2,4	2,4	,848
Född själv	1,4	1,3	,686
Född mamma	1,6	1,3	,121
Född pappa	1,6	1,4	,335
Politiskt intresse	2,4	2,7	,055*
Vänster-höger skala	2,8	2,8	,938
Partitillhörighet	4,0	4,0	,969
Övertygadpartianhängare	2,3	2,4	,334

Kommentarer: n=120 varav 60 stycken i varje grupp. Jag kontrollerade för sammanlagt 10 bakgrundsfaktorer (för de exakta frågeformuleringarna se bilaga 2) Kodningen av frågan *Hur pass intresserad är Du av politik?* Gjordes genom att *mycket intresserad* kodades som 1, *ganska intresserad* kodades som 2, *inte särskild intresserad* kodades som 3, och *inte alls intresserad* kodades som 4. Observera att låga värden indikerar på högt politiskt intresse och höga värden indikerar på lågt politiskt intresse.

Jag hade 10 kontrollfrågor som avsåg mäta om randomiseringen har varit lyckad, fråga 1-8. F Randomiseringen visar att det inte finns några signifikanta skillnader mellan grupperna.

Variablerna kön, ålder, utbildning, visar att skillnaderna är nästintill obefintliga. Värdena för var någonstans undersökningsdeltagarna respektive deras föräldrar är födda, visar också på obefintlig skillnad. Likadant är det med undersökningspersonernas placering på vänste-höger skala, samt partitillhörighet och dess övertygade anhängare av partiet.

Det man däremot kan urskilja är att det finns en liten, men ändå signifikant skillnad i politiskt intresse mellan grupperna. Medelvärdet för kontrollgruppen visar att det förekommer fler personer med högre politiskt intresse där än i experimentgruppen. Frågan om politiskt intresse valde jag att ta med eftersom en gissning var att ju högre politisk intresserade deltagarna var desto mer kunde de tänkas bortse ifrån bilden, vilket hade kunnat påverka mina resultat. Undersökningsdeltagarna skulle ha fokuserat mer på själva politiken än politikerns etnicitet. Jag har även gjort en regressionsanalys, för att ta reda på om den ojämna fördelningen av politiskt intresse har haft någon påverkan på resultatet. Regressionsanalysen visar dock att signifikansnivån mellan grupperna kvarstår för politiskt intresse, vilket kan tolkas som att resultatet inte har blivit påverkade av den ojämna fördelningen. Konkret har jag testat politiskt intresse som en oberoende variabel för att se om det har påverkat de beroende variablerna, egenskaperna. Jag testade om det fanns en relation mellan dessa variabler, och det visade sig att det inte gjorde. Detta talar alltså emot att det skulle ha påverkat resultatet.

3.2 Resultat fråga för fråga

Ställningstagande i sakfrågorna, det vill säga fråga 9 har tagits bort i denna studie, anledningen till detta är att frågan i sig inte anses vara relevant för att fånga in effekten av etnicitet. Här redovisas resultatet fråga för fråga.

Tabell 4 Fråga 10 Åsikter om politikernas personliga egenskaper.

	Kontrollgrupp A	Experimentgrupp B	Signifikansvärde
	Medelvärde	Medelvärde	
Ärlig	2,3	2,1	,408
Pålitlig	2,4	2,2	,399
Inspirerande	2,5	2,2	,068*
Kunnig	2,1	2,0	,638
Sympatisk	1,9	1,9	,629
Starkledare	2,5	2,3	,198

Kommentar: Frågan ställdes; *På nedanstående lista finns ett antal ord och uttryck som kan användas för att beskriva olika egenskaper hos politiker. Hur tycker Du att de stämmer in på de två politiker som presenteras i informationsbladen. Svartalternativen var Stämmer mycket bra 1, Stämmer ganska bra 2, stämmer ganska dåligt 3, stämmer mycket dåligt 4.* Observera att i denna tabell indikerar låga värden att man är mer positiv inställd till politikernas egenskaper och höga värden indikerar att man är mer negativ till politikernas egenskaper.

I denna fråga hade jag förväntat att se någon effekt, då denna fråga var den viktigaste, kopplad till hypotesen. Värdena visar dock att det inte finns några signifikanta skillnader mellan grupperna avseende dessa egenskaper. Det man däremot kan se är att det finns en liten skillnad mellan grupperna gällande egenskapen inspirerande. Gällande inspirationsförmåga ser man att den socialdemokratiska politikern i kontrollgruppen bedöms lite sämre än socialdemokraten i experimentgruppen. Resultatet går alltså emot hypotesen, där jag hade förväntat se en omvänd skillnad mellan dessa grupper. Det kan tänkas att undersökningsdeltagarna tyckte att den utländska politikern såg trevligare eller snällare ut. Men sannolikheten för att detta skulle hända borde ha varit mindre eftersom jag testade bilderna med fokusgruppen. Det kan också ha varit så att deltagarna helt enkelt överkompenserade den utländska politikern. Tidigare forskning på området visar liknande tendenser (Esaiasson och Ribbhagen, 2006).

Tabell 5 Fråga 11 Attityd till politikerna.

	Kontrollgrupp A	Experimentgrupp B	Signifikansvärde
	Medelvärde	Medelvärde	
Gillar/ogillar	,950	1,2	,614

Kommentar: Frågan ställdes; *Var skulle Du personligen vilja placera de två politikerna på nedanstående skala?* Deltagarna fick ange på en skala från -5 till +5 huruvida de gillade/ogillade politikerna. -5 var benämnd som ogillar starkt, 0 varken gillar eller ogillar och +5 gillar starkt. För att följa experimentets hypotes så bör medelvärdet i experimentgruppen vara högre än i kontrollgruppen men det krävs fortfarande att skillnaderna mellan grupperna är statistiskt signifikanta.

Även här kan vi se att det saknas signifikanta skillnader mellan grupperna. Att etnicitet skulle få genomslag här hade jag förväntat mig. Deltagarna fick tillfälle att mer precist kunna bedöma politikerna över lag, vilket var en av anledningarna att jag trodde att etnicitet skulle få effekt.

Tabell 6 Fråga 12 Val av politiker

	Kontrollgrupp A	Experimentgrupp B	Signifikansvärde
	Medelvärde	Medelvärde	
Val av Sosse	40,2	46,2	,497

Kommentar: Frågan ställdes; *Om Du i ett riksdagsval skulle rösta på någon av de två politiker som presenteras i informationsbladet, vem av dem skulle Du rösta på då?*

I denna fråga, vid val av politiker kunde tänkas att etniciteten på politikerna hade kunnat vara av vikt, då dessa mer konkret ställs inför beslutet att välja. Men inte heller här fanns det några signifikanta skillnader att överhuvudtaget tala om.

3.3 Resultat hypotes

Frågan jag ställde från början var; Förekommer etnisk diskriminering när individer bedömer politiker? Och hypotesen som testades var;

Individer som får läsa en text och se en bild om en politiker med utländskt utseende och namn kommer att bedöma denne mindre positivt än en politiker med inhemskt utseende och namn.

Resultaten visar att det inte förekommer etnisk diskriminering bland deltagarna i denna undersökning. I alla fall inte när de bedömer politiker. Hypotesen ovanför falsifieras.

4 Slutsatser

Det kan finnas olika förklaringar till att hypotesen falsifierades. Etnicitet verkar inte ha påverkat individernas bedömningar av dessa politiker. Resultatet visar att det inte finns signifikanta skillnader mellan grupperna. Däremot finns det intressanta iakttagelser som ändå kan betraktats.

En av förklaringarna till nollresultaten kan ha berott på att stimulit var för svag. Med det menar jag att en annan upplägg hade kunna gjorts. Jag hade kunnat jobba med kraftfullare stereotyper, till exempel genom att koppla den utländska politikern starkare till ”utgruppen”. Ett exempel hade varit att koppla bilden och namnet på den utländska politikern med en nationalitet direkt i texten. Istället valde jag att enbart variera namn och bild, och lämnade allt annat lika för båda politikerna. Jag kan argumentera för att jag ”testade” bilderna i fokusgruppen innan experimentet utfördes. Det kan tänkas att politikern i experimentgruppen uppfattades av undersökningsdeltagarna som mer trevlig. Men risken för att det hade påverkat resultaten tordes ha varit minimal med tanke på att bilderna testades i fokusgruppen.

Den lilla signifikanta skillnaden i politisk intresse hade också kunnat vara en orsak till nollresultatet. Men bara om människor med högt politiskt intresse hade varit överrepresenterade i experimentgruppen. Gissningen var ju att människor med högt politiskt intresse hade kunnat bortse etnicitet till förmån av politisk tillhörighet. I alla fall i större utsträckning än människor med lägre politiskt intresse. Detta var dock inte fallet.

En annan intressant iakttagelse är att den utländska kandidaten ansågs vara mer inspirerande än den inhemska kandidaten. Det kan också ha varit så att deltagarna överkompenserade, då det råder en norm mot etnisk diskriminering i samhället. Forskning från liknande Amerikanska studier visar samma compensationstendenser bland ”vita” medborgare gentemot ”svarta. Det intressanta i det hela är att denna överkompensation gäller bara fram till att det händer något negativt. Skulle en ”svart” person begå ett brott, så döms denne hårdare av samma människor som tidigare överkompenserade (Esaiasson och Ribbhagen 2006).

4.1 Slutdiskussion

Det kan vara så att attityder till flyktingar har blivit mer positiv de senaste åren. Idagens mångkulturella samhälle kan det vara vanligare att träffa, umgås eller bara ha grannar som är av annan etnisk bakgrund.

När det tidigare har undersökts ifall partiledaregenskaper spelar någon roll då människor går till valurnorna har det visat sig att väljarnas syn på partiledarnas personer färgas till stor del av partitillhörigheten (Esaiasson, 1992) Sören Holmberg för också en diskussion i boken *Välja parti* om att i Sverige och i Europa tenderar väljare att rösta på det parti som står närmast deras åsikter. Partiledarröstning kopplas oftast till ledarskapscentrerade demokratimodeller, där väljarna i första hand väljer ledare än program. I USA exempelvis visar det sig att individuella kandidater sätts mer i centrum än vad det görs här i Sverige. Det kan inte uteslutas att nollresultatet kan ha påverkats av att i Sverige läggs större vikt på partitillhörighet och att människor koncentrerar sig mer på själva politiken snarare än etnicitet.

4.2 Förslag på vidare forskning

Ett förslag på vidare forskning är att göra om experimentet i andra delar av Sverige för att med säkerhet kunna uttala sig om att det inte förekommer etnisk diskriminering vid bedömning av politiker. Det kan vara så att resultatet kan visa något annat om det utförs i en annan svensk stad där attityder till människor med utländsk bakgrund är mindre accepterande. Ett annat förslag skulle också kunna vara att testa om människor med utländsk bakgrund tenderar att diskriminera varandra.

5 Källförteckning

Litteratur

Broome, Per, Ann-Katrin Bäcklund, Christer Lundh och Rolf Ohlsson. (1996) *Varför sitter "brassen" på bänken? Eller varför har invandrarna så svårt att få jobb?*. Stockholm: SNS Förlag.

Camauer, Leonor och Stig Arne Nohrstedt, red. (2006) *Mediernas Vi och Dom. Mediernas betydelse för den strukturella diskrimineringen*. SOU 2006:21

Dahlström, Carl (1997) *Utseendets Makt, ett experiment om betydelsen av politikers personliga framtoning*, Göteborg: statsvetenskapliga institutionen.

De los Reyes, Paulina och Masoud Kamali, red. (2005) *Bortom Vi och Dom. Teoretiska reflektioner om makt, integration och strukturell diskriminering*. SOU 2005:41.

De los Reyes, Paulina och Mats Wingborg, (2002) *Vardagsdiskriminering och rasism i Sverige- En kunskapsöversikt*. Integrationsverkets rapportserie 2002:13

Demker, Marie, (2007) *Långsamma förskjutningar inom stabila ramar*. Red. Sören Holmberg och Lennart Weibull, *Skilda världar, trettioåtta kapitel om politik, medier och samhälle*. SOM-rapport nr 44.

Diesen, Christian, Claes Lernestedt, Torun Lindholm och Tove Pettersson (2005) del 3, *Processrättsligt perspektiv, om positiv och negativ särbehandling i straffprocessen*. Likhet inför lagen. Natur och kultur.

Esaiasson, Peter, Mikael Gilljam, Henrik Oscarsson och Lena Wängnerud, (2007). *Metodpraktikan. Konsten att studera samhälle, individ och marknad, tredje upplagan*. Stockholm: Norstedts.

Esaiasson Peter, (1992) *Hjältar, teknologer och goda grannar-svenska och amerikanska väljare tycker om sina politiska ledare*. Red. Sören Holmberg och Lennart Weibull. *Perspektiv på krisen*. SOM-undersökning, Göteborgs universitet.

Esaiasson, Peter och Christina Ribbhagen (2006) *Inför arbetsförmedlaren är vi alla lika? Om etnisk diskriminering på den svenska arbetsmarknaden*. Ds 2006:14

Hassmen, Peter och Nathalie Koivula, (1996) *variansanalys*, Studentlitteratur.

Holmberg, Sören, (2000), *Välja parti*. Stockholm Norstedts juridik AB.

Lindholm, Torun och Sylvia Bergvall, (2006) *Diskriminering i vittnessammanhang: resultat från ett socialkognitivt forskningsprojekt*. Red. Jerzy Sarnecki *Är rättvisan rättvis? Tio perspektiv på diskriminering av etniska och religiösa minoriteter inom rättsystemet*. SOU 2006:30.

Lindholm, Torun, Christian Diesen, Claes Lernestedt, och Tove Pettersson (2005) Del 4, *Socialpsykologiskt perspektiv, fördomar och diskriminering klassiska problem i modern skepnad*. Likhet inför lagen. Natur och kultur.

Maroof Ali, Ahmed (2004) *what's in a name? An experimental study of how information about ethnicity can affect economic behavior*. Licentiate's thesis in economics. Växjö University.

Peterson Abby och Aleksandra Ålund, (2007) Kap. 1 *Etniciteter: Ras, kön, klass, identitet och kultur*, I boken; *Etnicitet, perspektiv på samhället*, red. Abby Peterson och Mikael Hjerm. PrePress: Litho Montage AB.

Soininen Maritta, och Nils Etzler, (2006), *Partierna nominerar. Exkluderingens mekanismer etnicitet och representation*. SOU 2006:53

Internet

<http://www.do.se/>

<http://www.moderat.se/web/Arbetsmarknad.aspx> datum 9 april 2009 kl. 23:25

<http://www.moderat.se/web/Miljo.aspx> datum 9 april 2009 kl.23.00

<http://www.moderat.se/web/Foretagande.aspx> 9 april 2009 kl. 23:52

<http://www.moderat.se/web/Skatter.aspx> 9 april 2009 kl. 23:55

<http://www.socialdemokraterna.se/Var-politik/Partiprogram-och-riktlinjer/> datum 9 april 2009 kl. 20:30

<http://www.socialdemokraterna.se/Var-politik/Var-politik-A-till-O/> Datum 9 april 2009 kl:21:01

<http://www.socialdemokraterna.se/Vart-parti/Socialdemokraternas-partistyreelse/> datum 9 april 2009 kl. 22:17

<http://www.socialdemokraterna.se/Vart-parti/Riksdagen/Vara-ledamoter/> datum 9 april 2009 kl. 22:25

Undersökningar

SOM-undersökningen 1995 samt 2005

Bilagor

1. Presentationsmaterial
2. Enkätfrågor
3. Materialets utformning
4. Enkätfrågor

Bilaga 1 *Presentationdelen*

Hej! Detta är en undersökning från Göteborgs universitet som kommer att ingå i min examensuppsats. Alla svar är helt anonyma och varken jag eller någon annan kommer att kunna se vem som har svarat vad.

Undersökningen handlar om hur människor bedömer politiker i allmänhet. Du kommer därför att få ta del av material med information om två olika politiker. Först kommer du att få svara på några frågor om vad du tycker om politik och var du står politiskt.

Efter att du har tagit del av materialet kommer du att få svara på ytterligare några frågor. Du kanske kommer att tycka att det är svårt att svara på vissa frågor utifrån det materialet du fått ta del av, men undersökningen är medvetet utformat på detta sätt och jag ber dig därför att försöka svara på frågorna utifrån det material som du fått, trots att det är svårt ibland.

Om du har några frågor eller synpunkter, kom gärna fram och prata med mig!

Bilaga 2 Enkätfrågor

Först några frågor om Dig själv. När man sammanställer resultaten av sådana här undersökningar brukar man dela in svaren i olika grupper. För att kunna göra detta behöver vi Dina svar på dessa inledande frågor.

1. Är du kvinna eller man?

Kvinna Man

2. Vilket år är Du född?

Årtal: _____

3. Vilken skolutbildning har du? Markera det alternativ som du anser passar bäst in på dig. Om du ännu inte avslutat din utbildning, markera då den du genomgår för närvarande.

- Ej fullgjort grundskola eller motsvarande obligatorisk skola
- Grundskola eller motsvarande obligatorisk skola
- Studier vid gymnasium, folkhögskola eller motsvarande
- Examen från gymnasium, folkhögskola eller motsvarande
- Eftergymnasial utbildning, ej högskola
- Studier vid högskola/universitet
- Examen från högskola/universitet
- Examen från forskarutbildning

4. Var någonstans är Du född och var är Dina föräldrar födda?

	Du själv	Din mamma	Din pappa
I Sverige	☐	☐	☐
Annat land i Norden	☐	☐	☐
Annat land i Europa	☐	☐	☐
Annat land utanför Europa	☐	☐	☐

5. Hur pass intresserad är Du i allmänhet av politik?

Mycket intresserad	Ganska intresserad	Inte särskilt intresserad	Inte alls intresserad
☐	☐	☐	☐

6. Man talar ibland om att politiska åsikter kan placeras in på en vänster-högerskala. Var någonstans skulle Du placera Dig själv på en sådan vänster-högerskala?

Klart till vänster Något till vänster Varken till vänster Något till höger Klart till höger
Eller till höger

7. Vilket parti tycker Du bäst om idag?

☐ Vänsterpartiet	☐ Moderaterna
☐ Socialdemokraterna	☐ Kristendemokraterna
☐ Centerpartiet	☐ Miljöpartiet
☐ Folkpartiet	☐ Annat parti (ange vilket): _____

8. Anser Du Dig vara en övertygad anhängare av detta parti?

Ja, mycket övertygad Ja, något övertygad Nej

Bilaga 3 *Materialets utformning*

Torbjörn Svensson (s)

Torbjörn Svensson, 48 år, är bosatt i Kristinehamn i Värmland, tillsammans med sin fru och två barn. Sedan några år tillbaka har han en övernattningslägenhet i Stockholm då han tillbringar mycket tid där på grund av sitt arbete i riksdagen.

Torbjörn Svensson engagerade sig tidigt i SSU och utbildade sig till underskötare och arbetade som det i sex år. Som 20-åring blev han invald i kommunfullmäktige i Karlstad. Han satt i fullmäktige i sex år och hade en rad andra kommunala uppdrag, bland annat som skolstyrelseledamot, samt kommundelsnämnsledamot.

Torbjörn Svenssons politiska ståndpunkter:

Arbete. Arbete åt alla är den viktigaste frågan för mig som socialdemokrat. Det gäller att ha en politik för fler jobb. Arbete är grunden för vår gemensamma välfärd, välstånd och människors personliga utveckling.

Miljön. En klok hushållning med jordens resurser är en förutsättning för mänsklighetens framtid. Det gröna folkhemmet måste byggas, Sverige ska vara ett land med ren luft, rent vatten och friska marker. Den pågående globala uppvärmningen kan bara förhindras om användningen av fossila bränslen minskar, därför måste vi ta vårt ansvar nu, vi kan inte vänta.

Ekonomi. För mig är det självklart att prioritera satsningar inom välfärden före stora skattesänkningar. De nya arbetslöshetssiffrorna visar att botten har gått ur arbetsmarknaden, därför måste vi börja investera i gröna jobb och utbildning. Mer resurser måste skjutas till kommuner.

Amir Khelili Dylami (s)

Amir Khelili Dylami, 48 år, är bosatt i Kristinehamn i Värmland, tillsammans med sin fru och två barn. Sedan några år tillbaka har han en övernattningslägenhet i Stockholm då han tillbringar mycket tid där på grund av sitt arbete i riksdagen.

Amir Khelili Dylami engagerade sig tidigt i SSU och utbildade sig till underskötare och arbetade som det i sex år. Som 20-åring blev han invald i kommunfullmäktige i Karlstad. Han satt i fullmäktige i

sex år och hade en rad andra kommunala uppdrag, bland annat som skolstyrelseledamot, samt kommundelsnämndsledamot.

Amir Khelili Dylamis politiska ståndpunkter:

Arbete. Arbete åt alla är den viktigaste frågan för mig som socialdemokrat. Det gäller att ha en politik för fler jobb. Arbete är grunden för vår gemensamma välfärd, välstånd och människors personliga utveckling.

Miljön. En klok hushållning med jordens resurser är en förutsättning för mänsklighetens framtid. Det gröna folkhemmet måste byggas, Sverige ska vara ett land med ren luft, rent vatten och friska marker. Den pågående globala uppvärmningen kan bara förhindras om användningen av fossila bränslen minskar, därför måste vi ta vårt ansvar nu, vi kan inte vänta.

Ekonomi. För mig är det självklart att prioritera satsningar inom välfärden före stora skattesänkningar. De nya arbetslöshetssiffrorna visar att botten har gått ur arbetsmarknaden, därför måste vi börja investera i gröna jobb och utbildning. Mer resurser måste skjutas till kommunerna.

Göran Andersson (m)

Göran Andersson är 50 år och bor i sin föräldragård utanför Mariestad i Skaraborg tillsammans med sin fru och tre barn. Han tillbringar dock en stor del av sin tid i Stockholm på grund av sitt arbete i riksdagen. Efter studenten utbildade han sig till civilekonom i Lund och engagerade sig under denna tid i MUF.

Under åren 1998-2006 var han aktiv som fritidspolitiker i Mariestad. Efter valet 2006 blev han invald i Sveriges riksdag, och har sedan dess engagerat sig främst i arbetsmarknadsfrågor.

Göran Anderssons politiska ståndpunkter:

Arbete. Jag vill verka för att de människor som drabbas av arbetslöshet snabbt ska återkomma i arbete och inte fastna i ett långvarigt bidragsberoende. Jag som moderat vill att det ska vara skillnad på att arbeta och inte göra det. Genom att minska skattetrycket mest för de som tjänar minst, blir steget mellan bidrag och arbete större.

Miljön. Sveriges miljö är sammanbunden med andra länders arbete. Sverige ska vara en förebild och driva på utvecklingen på den internationella arenan. EU och det europeiska samarbetet är det främsta instrumentet för en bättre miljö i Sverige, i Europa men också i världen.

Ekonomi. Jag vill ta bort hinder för företagande, företag är viktiga, de skapar jobb, trygghet, välstånd och ekonomisk tillväxt. Därför vill jag bland annat sänka skatten. Det svenska skattetrycket är nästan högst i världen. Den långsiktiga visionen är att sänka skattetrycket rejält, detta måste dock ske på ett ansvarsfullt sätt och gå hand i hand med starka offentliga finanser som säkerställer ett uthålligt lägre skattetryck.

Bilaga 4 Enkätfrågor

Nu följer några frågor med anknytning till det informationsmaterial som Du har fått ta del av .

9. Kan du med hjälp av nedanstående skala ange vad Du tycker om de två personernas politik i följande tre sakområden?

	Mycket dålig politik					Varken bra eller dålig politik					Mycket bra politik
	-5	-4	-3	-2	-1	0	+1	+2	+3	+4	+5
Frågor som rör arbete											
Torbjörn	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Svensson	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Göran	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Andersson	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
	-5	-4	-3	-2	-1	0	+1	+2	+3	+4	+5
Miljöfrågor											
Torbjörn	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Svensson	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Göran	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Andersson	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
	-5	-4	-3	-2	-1	0	+1	+2	+3	+4	+5
Frågor som rör Sveriges ekonomi											
Torbjörn	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Svensson	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Göran	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Andersson	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

10. På nedanstående lista finns ett antal ord och uttryck som kan användas för att beskriva olika egenskaper hos politiker. Hur tycker Du att de stämmer in på de två politiker som presenteras i informationsbladen.

	Stämmer mycket bra	Stämmer ganska bra	Stämmer ganska dåligt	Stämmer mycket dåligt
Torbjörn Svensson				
Ärlig	☐	☐	☐	☐
Pålitlig	☐	☐	☐	☐
Inspirerande	☐	☐	☐	☐
Kunnig	☐	☐	☐	☐
Sympatisk	☐	☐	☐	☐
Stark ledare	☐	☐	☐	☐
Göran Andersson				
Ärlig	☐	☐	☐	☐
Pålitlig	☐	☐	☐	☐
Inspirerande	☐	☐	☐	☐
Kunnig	☐	☐	☐	☐
Sympatisk	☐	☐	☐	☐
Stark ledare	☐	☐	☐	☐

11. Den här frågan gäller hur mycket Du allmänt sett gillar respektive ogillar de politiker som presenteras i informationsmaterialet.

Var skulle Du personligen vilja placera de två politikerna på nedanstående skala?

	Ogillar starkt		Varken gillar eller ogillar						Gillar starkt		
	-5	-4	-3	-2	-1	0	+1	+2	+3	+4	+5
Torbjörn Svensson	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Göran Andersson	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

12. Om Du i ett riksdagsval skulle rösta på någon av de två politiker som presenteras i informationsbladet, vem av dem skulle Du rösta på då?

Torbjörn Svensson
 Göran Andersson

Tack så mycket för din medverkan!